

بررسی رفتارهای وندالیستی جوانان در استان خراسان شمالی ۱

دکتر مصیب سامانیان ۲

چکیده

هدف اصلی در تحقیقات حاضر بررسی پدیده خرابکاری با مطالعه موردی در استان خراسان شمالی و بررسی عوامل زمینه ساز در بروز این پدیده می باشد که بر اساس آن با فرض تاثیرگذار از میزان نیازهای ارضاء شده ، احساس بی عدالتی ، ویژگی های فردی (جنسیت ، تحصیلات ، وضعیت تاهل ، سن) ، رضایت از زندگی ، احساس تعلق فرد به جامعه ، پایبندی به اصول مذهبی، جایگاه فرد در نظام قشربندی جامعه ، میزان پایبندی به قانون و مقررات اجتماعی و تقلید از دوستان و معاشرت با دوستان ناباب در بروز خرابکاری از روش پیمایشی استفاده گردید و نوع تحقیق نیز از نوع کاربردی بر اساس روش استفاده از پرسشنامه می باشد . جامعه آماری در این پژوهش دو گروه هستند تمامی دانش آموزان مقطع متوسطه استان خراسان شمالی که تعداد آنان 50 هزار نفر می باشد و جامعه دوم تمامی دانشجویان دانشگاه های استان هستند که از بین آنها تعداد 385 نفر به عنوان نمونه انتخاب شده اند . شیوه نمونه گیری به روش خوشه ای چند مرحله ای است . کار اصلی در این نمونه گیری این است که ابتدا از میان مراکز آموزشی شهرهای مختلف به صورت سهمیه ای نمونه ای انتخاب گردد . در این پژوهش جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است . نتایج تحقیق نشان می دهد متغیرهای اصلی تحقیق که شامل میزان نیازهای ارضا شده ، احساس تعلق فرد به جامعه ، پایبندی به

---

1 برگرفته از پروژه تحقیقاتی مصوب واحد بجنورد تحت عنوان : بررسی رفتارهای وندالیستی در بین جوانان استان خراسان شمالی.

2 استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد ، مدیر گروه علوم کتابداری و اطلاع رسانی واحد علوم و تحقیقات استان خراسان شمالی

اصول مذهبی ، جایگاه فرد در نظام قشربندی جامعه ، میزان پایبندی به قانون و تقلید از دوستان بر خرابکاری موثر می باشند .

کلید واژه ها :

وندالیسم ، خراسان شمالی.

مقدمه :

در شرایطی که همبستگی متقابل فرد و جامعه از میان برود و فرد نتواند به کمک مکانیزم ها و ابزارهایی که جامعه در اختیارش قرار می دهد به اهدافش دست یابد در نتیجه از راه های دیگری که خلاف است سعی می کند به آن اهداف برسد در نتیجه می گوئیم که فرد نابهنجار شد و وقتی این حالت به صورت عام د جامعه شیوع پیدا می کند می گوئیم جامعه دچار آنومی یا نابسامانی شد و به عبارتی با از بین رفتن ارزشها و اهداف مشترکی را قبول ندارند . به نظر مرتون : « بی هنجاری هنگامی به وقوع می پیوندد که فرد قادر نباشد با وسائلی که جامعه مشخص کرده به اهداف خود دست یابد و عکس العمل طبیعی این وضعیت روی آوردن به انحراف است ». (فرجاد، 1382:12) نابهنجاری ها در قالبهای مختلفی در جامعه ظهور پیدا می کنند مانند سرقت ، اعتیاد ، فرار از خانه ، فحشا و ... که ممکن است ناشی از طلاق ، اختلافات والدین ، ستیز خانوادگی و ... باشد .یکی از این نابهنجاری ها گرایش جوانان به تخریب می باشد . اگر چه به زعم آسیب شناسان اجتماعی همه انواع نابهنجاریها اجتماعی چون سرقت ، قتل ، قمار ، قاچاق ، خودکشی ، فحشاء ، اعتیاد ، الکلیسم ، وندالیسم و نظایر آن ، معمول ناسازگارهایی است که بر روابط فرد و جامعه حاکم است ، با این وجود باید توجه داشت که در همه دوره های تاریخی بنا به

ماهیت و طبیعت ساختارها ، سازمانها ، نهادها و روابط اجتماعی تولید اشکال و انواع خاصی از کجرویها و ناهنجاریهای اجتماعی در جوامع بروز و نمود یافته است . از این رو در برخی از دوره های تاریخی بعضی از رفتارها را رفتارهای کجرو تعریف کرده اند . (جان حسنی، 1387:13) رفتارهای نژند جدیدی نیز ، که خاص جامعه جدید است ، مطرح شده اند . به عبارت دیگر با تغییر ساختارها و مناسبات اجتماعی ، نه تنها اشکال و انواع جدیدی از ناهنجاریها پدید آمده اند ، بلکه میزان شیوع و رواج و نیز معنی و مفهوم آنها تغییر یافته اند . وندالیسم¹ از جمله آن دسته از انحرافات و بزه کاریهایی است که در جامعه جدید نمود و ظهور یافته است .

به زعم این صاحب نظران عصیان روزافزون انسان ، علی الخصوص نسل جوان ، در برابر تحمیلات اجتماعی و نیروهای قاهر و سرکوبگر بیرونی نه تنها مبین احساس اجحاف و درماندگی آنها بلکه گویای خشم و پرخاشگری آنان د ر اثر احساس اجحاف و درماندگی است .

از این رو وندالیسم مرضی نوظهور و مدرن در جامعه جدید است که عکس العملی است خصمانه و واکنشی است کینه توزانه به برخی از صور فشارها ، تحمیلات ناملایمات ، حرمانها، اجحاف و شکستها .

در متون جامعه شناسی انحرافات و آسیب شناسی اجتماعی وندالیسم کرارا به مفهوم داشتن نوعی روحیه بیمارگونه به کار رفته که مبین تمایل به تخریب آگاهانه ، ارادی و خودخواسته اموال ، تاسیسات و متعلقات عمومی است . معل الوصف باید توجه داشت که اغلب صاحب نظران و محققان آن را به

Vandalism 1

برگرفته از پروژه تحقیقاتی مصوب دانشگاه تحت عنوان : بررسی رفتار وندالیستی بین دانش آموزان و دانشجویان استان خراسان شمالی

مثابه جنایتی خرد و از انواع بزهکاری جوانان به شمار آورده اند . (محسنی تبری ، 1379 : 194-195)

بیان مساله

صنعتی شدن جوامع و گسترش شهرنشینی موجب رشد فردگرایی و ناشناختگی شده و این امر تمایل افراد ره دیده شدن و مورد توجه قرار گرفتن را برانگیخته است. حال اگر افراد بتوانند مفید بودن خو را اثبات کنند مشارکت اجتماعی در جامعه گسترش پیدا خواهد کرد . در غیر این صورت ممکن است ناکام و سرخورده شده و برای تحقق خواسته خود به دو شکل واکنش نشان دهند :

الف) انزوا را در پیش گیرند و با توجه بیگانه شوند

ب) برای دیده شدن و مورد توجه قرار گرفتن به اعمال انحرافی چون تخریب اموال عمومی بپردازند .

بنابراین اگر نسلی خواستار مشارکت در امور جامعه باشد ولی امکان این مشارکت برای او فراهم نشده باشد ممکن است برای جلب نظر دیگران دست به اعمالی بزند که در نهایت به جامعه آسیب رساند . تخریب اموال عمومی از معضلات اجتماعی و فرهنگی حال حاضر جامعه ایران است . (مقصودی و بنی فاطمه ، 1382 : 268)

آمارها حاکی از آن است که این مساله بیشتر میان جوانان و نوجوانان شیوع دارد . مثلا در سال 1997 در آمریکا 136500 نفر که کمتر از 18 سال سن داشته اند به خاطر تخریب گری دستگیر شده اند . نتایج مطالعات در ایران از جمله تهران حاکی است که طی سال های 76-1372 در مناطق بیست گانه تهران بالاترین میزان تخریب متوجه تلفن های عمومی (2/16) و کمترین تخریب مربوط به پل های عابر پیاده (2/) بوده است . (بابایی ، 1372 : 12)

با ملاحظه موارد گوناگون، متعدد و متنوع اعمال تخریب گرایی در اجتماع از قبیل: شعارنویسی و خط کشی بر روی در و دیوار، میز و صندلی، درخت و تلفن عمومی، پاره کردن صندلی اتوبوس، شکست شیشه های اتوبوس، تخریب کتب و مجلات کتابخانه ها، تخریب اموال و متعلقات مدرسه، تخریب فضای سبز خصوصاً پارکها و مکانهای فرهنگی و ورزشی نظیر سالنهای ورزشی، استادیوم ها، پلها و معابر عمومی ، شکست لامپ خیابانها و تخریب آثار تاریخی واقعیت جامعه مشاهده می شود . وندال ها دست قوی در تخریب اموال عمومی دارند و هر کجا که باشند اثری از خود باقی می گذارند و خسارات زیادی ناشی از این مسئله بر جامعه تحمیل می کنند . با توجه به همین معضل اجتماعی که در میان جوانان در حال افزایش می باشد ، وندالیسم مورد توجه محققین و پژوهشگران قرار گرفته است و بسیاری از محققان علوم اجتماعی معتقدند ، تخریب اموال عمومی و یا خرابکاری جوانان می تواند مقدمه ای برای رفتارهای بزهکارانه باشد . (حسی ، 1387 : 14-15) .

بررسی های مختلفی برای علل و انگیزه های موثر بر اعمال تخریبی در سطح جهان به انجام رسیده است، اما به رغم این بررسی ها و شناخت دلایل و انگیزه های موثر بر آن ، هنوز هم اینگونه اعمال تخریبگرانه به طور گسترده ای در حال انجام است . کشور ما نیز از این قاعده مستثنی نبوده است و هر ساله شاهد تکرار اینگونه رفتار ها بوده و هستیم . در کشورهایی که دارای نظام منظم ثبت اطلاعات به میزان خسارتی ناشی از ونگالیزم در بخش های مختلف هستند ، آمارهای ترخیص شده حکایت از وسعت ، شدت ، دامنه ، تعدد و تنوع وندالیسم در بخشهای مختلف خدمات ، محیط زیست ، آموزش ، بهداشت ، تفریحات و نظایر آن و نیز سنگینی خسارات وارده و هزینه های تعمیر و تعویض وسایل و اشیای تخریب شده دارد . امام در کشورهای در حال توسعه ای چون ایران آمار دقیقی از انجام رفتارهای

خرابکارانه ، خسارات و هزینه ها وجود ندارد و تنها در برخی موارد حاد همچون انجام بازی های ورزشی (فوتبال ، والیبال ، کشتی و ...) که آمار اندکی از اعمال خرابکارانه منتشر می گردد ، آمار دیگری در دسترس نمی باشد . در زمینه تحقیقات انجام شده در ایران نیز تا قبل از زمستان 1374 که نخستین تحقیق منظم در باب علل و شیوه های وندالیسم وجود داشت . (محسن تبریزی ، 1379 : 194-195)

در این تحقیق به دنبال بررسی ریشه ای علل و عوامل پدیده وندالیسم و رفتارهای خرابکارانه در بین جوانان استان خراسان شمالی می باشیم . بنابراین سئوالات اصلی تحقیق حاضر موارد ذیل می باشند :

دانش آموزان دبیرستانی و دانشجویان استان خراسان شمالی به چه میزان دچار وندالیسم می شوند ؟

چه عواملی بر بروز وندالیسم در بین جوانان موثر می باشند ؟

چه راهکارهایی را می توان برای کاهش رفتارهای خرابکارانه در استان خراسان شمالی پیشنهاد داد ؟

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

در تبیین های جامعه شناختی همواره به رفتارهای همراه با خشونت اهمیت فراوانی داده شده است و از آنجائیکه تخریب گرایی نوعی از انحرافات اجتماعی محسوب می شود که نمود آن در جامعه و محیط شهری و به خصوص امنیت قابل توجه می باشد خسارتهای ناشی از تخریب گرایی در اغلب کشورها حائز اهمیت است . بودجه های دولتی زیادی سالانه صرف ترمیم وسایل و اشیاء تخریب شده توسط وندال ها می شود . (جان حسنی ، 1387 : 15) کم توجهی به اموال عمومی و تخریب آنها (وندالیسم) امروزه به یکی از اصلی

ترین مسائل شهری تبدیل شده است. آسیب زدن به اموال باعث می شود خسارتهای فراوانی به سرمایه های ملی و عمومی کشور وارد شود. به هر ترتیب هر چه تخریب گران رفتارهای ویرانگرانه بیشتری داشته باشند به همان اندازه از هزینه های رفاهی سازمانها کاسته و سرانه مبلغی برای ترمیم امکانات مثل میز و صندلی های شکسته شده و .... هزینه می شود. هدف اصلی طرح حاضر شناخت عواملی می باشد که طی آن جوانان به اموال عمومی بی توجه می شوند و یا به طور صحیح از آنها استفاده نمی کنند. پس ضرورت دارد این عوامل شناخته شوند تا مسئولان بتوانند با برنامه ریزی و سیاستگذاری درست از انجام این گونه خرابکاریها و بی توجهی ها پیشگیری کنند و ضمن جلوگیری از هدر رفتن سرمایه های ملی و عمومی از دیگر پیامدهای این مسأله همانند فقر فرهنگی، نارضایتی عمومی و توسعه نیافتگی جلوگیری به عمل آید.

اهداف تحقیق (کلی و ویژه)

هدف اصلی این پژوهش شناخت ویژگی ها و انگیزه های افرادی است که به عنوان وندال شناخته می شوند و همچنین تعیین رابطه بین شرایط فردی، اقتصادی، اجتماعی، محیطی و خانوادگی و موضوع وندالیسم به منظور عرضه راه حل مناسب جهت ممانعت از تخریب اموال عمومی می باشد.

بنابراین می توان اهداف تحقیق را به شرح ذیل عنوان کرد.

شناخت پدیده وندالیسم (تخریب اموال عمومی)

بررسی میزان وندالیسم و رفتارهای خرابکارانه در بین دانش آموزان

دبیرستانی و دانشجویان استان خراسان شمالی.

شناسایی عوامل مؤثر بر بروز وندالیسم و رفتارهای خرابکارانه در استان

خراسان شمالی

شناسایی عوامل فردی و رابطه آن با رفتارهای وندالیستی.
شناسایی عوامل اجتماعی و رابطه آن با رفتارهای وندالیستی.
شناسایی عوامل اقتصادی و رابطه آن با رفتارهای وندالیستی.
شناسایی عوامل خانوادگی و رابطه آن با رفتارهای وندالیستی.
شناسایی عوامل محیطی و رابطه آن با رفتارهای وندالیستی.
ارائه راهکارها و پیشنهاداتی برای کاهش رفتارهای خرابکارانه و وندالیستی در استان خراسان شمالی.

تعاریف نظری از وندالیسم

وندالیسم به معنی تخریب اموال عمومی مشتق از واژه وندال است. وندال نام قومی از اقوام ژرمن-اسلاو است که در قرن پنجم میلادی زندگی می کردند. آنان مردمانی جنگجو، خونخوار و مهاجم بودند که به تخریب و تاراج مناطق و آبادی های تحت تصرف خود می پرداختند. روحیه ویرانگرانه این قوم سبب گردیده است که واژه وندالیسم در مباحث جامعه شناسی و آسیب شناسی وارد و کلیه رفتارهای بزهکارانه که به منظور تخریب آگاهانه اموال و اشیاء و متعلقات عمومی و نیز تخریب آثار هنری و تمدن صورت می گیرد وندالیسم نامیده شود (مسعودیان جاغرق، 1384:147).

آریانپور کاشانی (1376) وندالیسم را در لغت به معنای ضدیت با صنعت و آثار فناوری و وحشیگری تعریف می کند.

در متون جامعه شناسی انحرافات و آسیب شناسی اجتماعی، وندالیسم به دفعات به مفهوم داشتن نوعی روحیه بیمارگونه به کار رفته و مبین تمایل به تخریب آگاهانه، ارادی و خود خواسته اموال، تأسیسات و متعلقات عمومی است. محسنی تبریزی آن را به مثابه جنایتی خرد و از انواع بزهکاری جوانان می داند. (محسنی تبریزی، 1379. ص.194)

مایر و کلینارد وندالیسم را تخریب ارادی اموال و متعلقات عمومی به صورتی مداوم و مکرر تعریف می کنند. ژانورن آن را مرضی نو ظهور دانسته که مثابه معضلی اجتماعی تا نیم قرن پیش مطرح نبوده است. (ژانورن، 1367.ص.29)

وندالیسم به یک معنا تخلیه روانی است. در حقیقت وندال کسی است که به نوعی از خشم درونی رنج می برد. بسیاری از صاحب نظران بر این باورند که وندالیسم نوعی تلافی و یا انتقام جویی است که تخریب اموال عمومی و محیط زیست عمده ترین حاصل آن است، آن ها معتقدند که گرچه وندالیسم ریشه در عدم سلامت روانی افراد و ناکامی های آن ها معتقدند که گرچه وندالیسم ریشه در عدم سلامت روانی افراد و ناکامی های آن ها دارد اما تخریب اموال عمومی نوعی انتقام جویی در برابر کمبودهای رفاهی و اجتماعی است که افراد انتظار دارند. به این معنی که وقتی رفاه اجتماعی و خدماتی ضعیف است افراد خود را برای حفظ آن چه اموال عمومی نامیده می شود مسئول نمی دانند.

برت لاند (1973) وندالیسم را خراب کردن اموال عمومی یا خصوصی از طریق بی ریخت کردن یا ناقص کردن آن ها بدون رضایت صاحب یا سازنده آن تعریف می کند. (مقصودی و بنی فاطمه، 1382 : 271)

متغیر های تحقیق

- میزان نیازهای ارضاء شده
- احساس بی عدالتی
- ویژگی های فردی (جنسیت ، تحصیلات ، وضعیت تاهل ، سن)
- رضایت از زندگی
- احساس تعلق فرد به جامعه
- پایبندی به اصول مذهبی
- جایگاه فرد در نظام قشر بندی جامعه

- میزان پایبندی به قانون و مقررات اجتماعی
- تقلید از دوستان و معاشرت با دوستان ناباب
- فرضیه های تحقیق
- هرچه میزان نیازهای ارضاء شده کمتر باشد ، میزان ارتکاب به وندالیسم افزوده خواهد شد.
- هرچه میزان احساس بی عدالتی کاهش یابد ، میزان ارتکاب به وندالیسم کاهش می یابد .
- بین ویژگی های فردی (جنسیت ، تحصیلات ، وضعیت تاهل ، سن) و بروز رابطه وجود دارد .
- پسران بیشتر از دختران مرتکب وندالیسم می شوند .
- هر چقدر تحصیلات فرد بالاتر باشد میزان ارتکاب به وندالیسم نیز کاهش می یابد .
- مجردین بیش از متاهلین مرتکب وندالیسم می شوند .
- هرچقدر سن فرد بالاتر باشد میزان ارتکاب به وندالیسم نیز کاهش می یابد .
- بین رضایت از زندگی و روز وندالیسم رابطه وجود دارد و هرچقدر رضایت از سایر جنبه های زندگی بیشتر باشد میزان ارتکاب به وندالیسم کاهش می یابد .
- بین وندالیسم و احساس تعلق فرد به جامعه رابطه وجود دارد .
- بین وندالیسم و پایبندی به اصول مذهبی رابطه وجود دارد .
- بین وندالیسم و جایگاه فرد در نظام قشر بندی جامعه رابطه وجود دارد .
- بین میزان پایبندی به قانون و مقررات اجتماعی و میزان ارتکاب رفتارهای خرابکارانه رابطه وجود دارد .
- بین میزان تقلید از دوستان و معاشرت با دوستان ناباب و میزان ارتکاب رفتارهای خرابکارانه رابطه وجود دارد .

نتیجه گیری :

197 (51.2٪) پاسخگویان مرد و 188 نفر (48.8٪) زن بوده اند . 50.9٪ از پاسخگویان 20 سال و کمتر بوده اند ، 94.3٪ ، 30 سال و کمتر و بقیه پاسخگویان بالای 30 سال سن داشته اند . 171 نفر (44.4٪) از آنها دبیرستانی و 214 (55.6٪) دانشگاهی بوده اند . 42 نفر (10.9٪) از پاسخگویان دانشجویی ، 136 نفر (35.3٪) کارشناسی ، 25 نفر (6.5٪) کارشناسی ارشد و 11 (2.9٪) دانشجوی دکتری بوده اند . 198 نفر (54.1٪) از پاسخگویان رشته علوم انسانی ، 65 نفر (16.9٪) فنی و مهندسی ، 38 نفر (9.9٪) کشاورزی ، 61 نفر (15.8٪) رشته علوم پایه ، 22 نفر (5.7٪) رشته هنر و معماری و 1 (0.3٪) دانشجوی رشته دامپزشکی بوده اند . 94 نفر (24.4٪) از آنها متاهل و 291 (75.6٪) مجرد بوده اند . 64 نفر (37.4٪) از آنها در دبیرستان پسرانه و 107 (62.6٪) در دبیرستان دخترانه مشغول به تحصیل بوده اند . 60 نفر (15.6٪) از پاسخگویان در دانشگاه دولتی ، 66 نفر (17.1٪) پیام نور ، 62 نفر (16.1٪) دانشگاه آزاد و (6.8٪) دانشجوی دانشگاه غیرانتفاعی بوده اند .

55 نفر (14.3٪) از پاسخگویان گفته اند که در دوران کودکی اصلا تنبیه نشده اند ، 78 نفر (20.3٪) خیلی کم ، 65 نفر (16.9٪) بندرت ، 91 نفر (23.6٪) گاهی اوقات و 96 نفر (24.9٪) نیز گفته اند که همیشه تنبیه می شده اند .

67 نفر (17.4٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلا وسایل را خراب نمی کرده اند ، 187 نفر (48.6٪) خیلی کم ، 58 نفر (15.1٪) بندرت ، 28 نفر (7.3٪) گاهی اوقات و 29 نفر (7.5٪) نیز گفته اند که همیشه بعد از تنبیه وسایل را خراب می کرده اند .

66 نفر (17.1٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلا خواهر و برادر خود را اذیت نمی کرده اند ، 181 نفر (47٪) خیلی کم ، 61 نفر (15.8٪) بندرت ، 28 نفر (7.3٪)

گاهی اوقات و 29 (7.5٪) نیز گفته اند که همیشه برادر و خواهر خود را اذیت می کرده اند .

96 نفر (24.9٪) از پاسخگویان گفته‌اند که اصلاً وسایل منزل را خراب نمی کرده اند ، 117 نفر (30.4٪) خیلی کم ، 33 نفر (8.6٪) بندرت ، 43 نفر (11.2٪) گاهی اوقات و 28 نفر (7.3٪) نیز گفته اند که همیشه وسایل منزل را برای عصبانی کردن والدین خراب می کرده اند .

129 نفر (33.5٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلاً وسایل دوستان خود را پنهان نمی کرده اند ، 132 نفر (34.3٪) خیلی کم / 33 نفر (8.6٪) بندرت ، 31 نفر (8.1٪) گاهی اوقات و 16 نفر (4.2٪) نیز گفته اند که همیشه وسایل دوستان خود را پنهان می کرده اند .

85 نفر (22.1٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلاً میز و صندلی کلاس را نمی شکسته اند ، 111 نفر (28.8٪) خیلی کم ، 49 نفر (12.7٪) بندرت ، 44 نفر (11.4٪) گاهی اوقات و 19 نفر (4.9٪) نیز گفته اند که همیشه میز و صندلی کلاس برای تلافی کردن می شکسته اند .

63 نفر (16.4٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلاً والدینشان از وقایع محل تحصیل با خبر نبوده اند ، 93 نفر (24.2٪) خیلی کم ، 44 نفر (11.4٪) بندرت ، 47 نفر (12.2٪) گاهی اوقات و 35 نفر (9.1٪) نیز گفته اند که همیشه والدینشان از وقایع محل تحصیل با خبر بوده اند .

60 نفر (15.6٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلاً اموال عمومی تخریب نمی کرده اند ، 81 نفر (21٪) خیلی کم ، 28 نفر (7.3٪) بندرت ، 31 نفر (8.1٪) گاهی اوقات و 33 نفر (8.6٪) نیز گفته اند که همیشه اموال عمومی تخریب می کرده اند .

47 نفر (12.2٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلاً تخریب اموال عمومی هیجان انگیز نیست ، 61 نفر (15.8٪) خیلی کم ، 34 نفر (8.8٪) بندرت ، 28 نفر (7.3٪)

گاهی اوقات و 24 (6.2٪) نیز گفته اند که همیشه تخریب اموال عمومی هیجان انگیز است.

47 نفر (12.2٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلاً تاکنون اموال عمومی را به دلیل اعتراض به وضعیت موجود تخریب نکرده اند، 74 نفر (19.2٪) خیلی کم، 38 نفر (9.9٪) بندرت، 24 نفر (6.2٪) گاهی اوقات و 24 (6.2٪) نیز گفته اند که همیشه اموال عمومی را به دلیل اعتراض به وضعیت موجود تخریب می کرده اند.

16 نفر (4.2٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلاً تخریب اموال عمومی ربطی به نوع خانواده ندارد، 48 نفر (12.5٪) خیلی کم، 19 نفر (4.9٪) بندرت، 23 نفر (6٪) گاهی اوقات و 19 (4.9٪) نیز گفته اند که همیشه تخریب اموال عمومی به بعد خانوار مربوط می باشد.

56 نفر (14.5٪) از پاسخگویان گفته اند که اصلاً تبعیت از قانون نمی تواند از تخریب اموال عمومی جلوگیری نماید، 87 نفر (22.6٪) خیلی کم، 49 نفر (12.7٪) بندرت، 36 نفر (9.4٪) گاهی اوقات و 31 (8.1٪) نیز گفته اند که همیشه تبعیت از قانونی می تواند از تخریب اموال عمومی جلوگیری نماید.

64 نفر (16.6٪) از پاسخگویان گفته اند که قانون در محل تحصیل اصلاً رعایت نمی شود، 99 نفر (25.7٪) خیلی کم، 42 نفر (10.9٪) بندرت، 27 نفر (7٪) گاهی اوقات و 24 (6.2٪) نیز گفته اند که همیشه در محل تحصیل قانون پذیری وجود دارد.

55 نفر (14.3٪) از پاسخگویان گفته اند که قتنون گریزی در محل تحصیل اصلاً وجود ندارد، 99 نفر (25.7٪) خیلی کم، 44 نفر (11.4٪) بندرت، 30 نفر (7.8٪) گاهی اوقات و 30 (7.8٪) نیز گفته اند که همیشه در محل زندگی قانون گریزی وجود دارد.

55 نفر (14.3٪) از پاسخگویان گفته اند که فقر فرهنگی عامل تخریب اموال عمومی است ، 87 نفر (22.6٪) فقر اقتصادی ، 46 نفر (11.9٪) فقر سیاسی ، 36 نفر (9.4٪) فقر اجتماعی و 41 نفر (10.6٪) نیز گفته اند که تمامی موارد بالا می تواند باعث تخریب اموال عمومی شود .

22 نفر (8.1٪) از پاسخگویان گفته اند که بعد از تنبیه از خانه فرار می کرده اند ، 145 نفر (53.1٪) گوشه گیری و پنهان شدن در یکی از اتاقها ، 56 نفر (20.5٪) گریه کردن و پرخاشگری و 50 نفر (18.3٪) نیز گفته اند که بعد از تنبیه وسایل را می شکسته اند .

57 نفر (44.5٪) از پاسخگویان گفته اند که شاهد چسباندن آدامس به صندلی بوده اند ، 22 نفر (17.2٪) شکستن میز و صندلی برای تفریح و سرگرمی دیگران و 49 نفر (38.3٪) نیز گفته اند که شاهد نوشتن و نقاشی کشیدن بر روی صندلی و دیوارها بوده اند .

31 نفر (50.8٪) از پاسخگویان گفته اند که شاهد نوشتن جملات و کلمات زشت و رکیک بوده اند ، 21 نفر (34.4٪) نوشتن شماره تلفن و 9 نفر (14.8٪) نیز گفته اند که شاهد کشیدن نقاشیهای مستهجن بوده اند .

24 نفر (24٪) از پاسخگویان گفته اند که بسیار کثیف و غیرقابل استفاده بوده اند ، 33 نفر (33٪) فاقد امکانات بهداشتی مثل صابون ، سیفون و شیلنگ و 43 نفر (43٪) نیز گفته اند که درهای شکسته بدون قفل و شیشه های شکسته بوده اند .

19 نفر (7.4٪) از پاسخگویان گفته اند که شاهد ایجاد مزاحمت های خیابانی ، 21 نفر (8.2٪) شاهد شکستن شیشه فروشگاه ها ، 33 نفر (12.9٪) شاهد شکستن تابلوهای راهنمایی خیابانها و کوچه ها ، 43 نفر (16.8٪) پاره کردن اطلاعیه و پارچه های تبلیغاتی ، 24 نفر (9.4٪) شاهد نوشتن جملات زشت روی دیوارهای کوچه ها و خیابانها ، 18 نفر (7٪) رنگ پاشیدن بر روی خودروها ، 24 نفر (9.4٪) خط کشیدن و شکستن آینه های اتوموبیل ها ، 16 نفر (6.3٪) شاهد پنجر کردن خودروها ، 37 نفر (14.5٪) شاهد شکستن شاخه درختان و گلتهای و 21 نفر (8.2٪) نیز شاهد شکستن صندوق پست و صدقات بوده اند .

36 نفر (16.4٪) از پاسخگویان گفته اند که کودکان طلاق مستعد تخریب اموال عمومی هستند ، 44 نفر (20.1٪) کودکان خانواده های آشفته و نابسامان ، 35 نفر (16٪) کودکان دارای والدین کم سواد و بی سواد ، 47 نفر (5٪.21) کودکان دارای والدین کم درآمد و 57 نفر (26٪) نیز کودکان ساکن در حاشیه شهرها مستعد تخریب اموال عمومی هستند .

41 نفر (32٪) از پاسخگویان گفته اند که ترجیح می دهند در فعالیت های غیر رسمی مشارکت داشته باشند و 87 نفر (68٪) نیز به تعطیلی کشاندن کلاس درس به بهانه های مختلف را عنوان کرده اند .

101 نفر (25.9٪) از پاسخگویان گفته اند که تحصیل نوعی وقت تلف کردن است .

24.3٪ از پاسخگویان اظهار داشته اند که به هنگام استفاده از تلفن های عمومی در صورت عدم ارتباط به منظور بازپس گیری سکه با مشتش به تلفن می کوبیم .

پاسخگویان به هنگام تاخیر سرویس در رسیدن اقدامات ذیل را اظهار داشته اند انجام می دهند :

35.6٪ به راننده اعتراض می کنند ، 29.1٪ بعد از سوار شدن روکش های صندلی را پاره می کنند و 35.2٪ شعار و جملات زشت بر روی صندلی می نویسند .

196 نفر (25.9٪) از پاسخگویان گفته اند که شاهد را رفتن بر روی چمن ها بوده اند ، 167 نفر (22.1٪) موتورسواری در پیاده ها ، 76 نفر (10٪) به کارگیری الفاظ زشت و رکیک در مکان های عمومی ، 22 نفر (2.9٪) درگیری فیزیکی و پرخاشگری با ناسزاگویی و 63 نفر (8.3٪) شاهد شکستن شاخه درختان و گلها ، 180 نفر (23.8٪) شاهد دوچرخه سواری در پیاده رو ، 33 نفر (4.4٪) شاهد خلاف جهت رانندگی کردن با ماشین و موتور و 20 نفر (2.6٪) نیز شاهد منفجر کردن ترقه پیش پای دیگران بوده اند .

227 نفر (22.6٪) از پاسخگویان گفته اند که شاهد احترام به قانون بوده اند ، 250 نفر (24.9٪) شاهد رعایت حق دیگران ، 256 نفر (25.5٪) محافظت از اموال عمومی و 271 نفر (27٪) نیز شاهد گزارش تخریب اموال عمومی به پلیس محلی بوده اند .

210 نفر (31٪) از پاسخگویان گفته اند که در مکان های آموزشی بیشتر است ، 231 نفر (34.1٪) مکان ورزشی و 237 نفر (35٪) نیز گفته اند در مکان های عمومی تخریب اموال عمومی بیشتر از مکان های دیگر است .

75 نفر (19.5٪) از پاسخگویان گفته اند که میزان نیازهای ارضاء شده آنها خیلی کم ، 150 نفر (39٪) کم ، 50 نفر (12.9٪) متوسط ، 38 نفر (9.9٪) زیاد و 29 نفر (7.6٪) نیز گفته اند که میزان نیازهای ارضاء شده آنها خیلی زیاد می باشد . در کل 80.4٪ از پاسخگویان عنوان کرده اند که میزان نیازهای ارضاء شده آنها متوسط به پایین می باشد .

75 نفر (19.5٪) از پاسخگویان گفته اند که میزان نیازهای ارضاء شده آنها خیلی کم ، 150 نفر (39٪) کم ، 50 نفر (12.9٪) متوسط ، 38 نفر (9.9٪) زیاد

و 29 نفر (7.6٪) نیز گفته اند که میزان نیازهای ارضاء شده آنها خیلی زیاد می باشد. در کل 80.4٪ از پاسخگویان عنوان کرده اند که میزان نیازهای ارضاء شده آنها متوسط به پایین می باشد.

69 نفر (17.9٪) از پاسخگویان گفته اند که میزان رضایت از زندگی آنها خیلی کم، 90 نفر (23.4٪) کم، 116 نفر (30.1٪) متوسط، 59 نفر (3.15٪) زیاد و 40 نفر (10.4٪) نیز گفته اند که میزان رضایت از زندگی آنها خیلی زیاد می باشد. در کل 73.5٪ از پاسخگویان عنوان کرده اند که میزان رضایت از زندگی در حد متوسط به پایین دارند.

60 نفر (15.6٪) از پاسخگویان گفته اند که میزان احساس تعلق آنها به جامعه خیلی کم، 86 نفر (22.3٪) کم، 120 نفر (31.2٪) متوسط، 53 نفر (13.8٪) زیاد و 56 نفر (14.5٪) نیز گفته اند که میزان احساس تعلق آنها به جامعه خیلی زیاد می باشد. در کل 70.9٪ از پاسخگویان عنوان کرده اند که میزان احساس تعلقشان به جامعه در حد متوسط با پایین می باشد.

42 نفر (10.9٪) از پاسخگویان گفته اند که میزان پایبندیشان به اصول مذهبی خیلی کم، 53 نفر (13.8٪) کم، 103 نفر (26.8٪) متوسط، 80 نفر (20.8٪) زیاد و 92 نفر (23.1٪) نیز گفته اند که میزان پایبندی آنها به اصول مذهبی خیلی زیاد می باشد. در کل 53.5٪ از پاسخگویان عنوان کرده اند که میزان پایبندیشان به اصول مذهبی در حد متوسط به پایین می باشد.

55 نفر (14.3٪) از پاسخگویان گفته اند که جایگاهشان در نظام قشربندی خیلی بالا، 60 نفر (15.6٪) بالا، 126 نفر (32.7٪) متوسط، 63 نفر (16.4٪) پایین و 68 نفر (17.6٪) نیز گفته اند که جایگاهشان در نظام قشربندی خیلی پایین می باشد. در کل 64.8٪ از پاسخگویان عنوان کرده اند که میزان پایبندیشان به اصول مذهبی در حد متوسط به بالا می باشد.

52 نفر (13.5٪) از پاسخگویان گفته اند که میزان پایبندی‌شان به قانون خیلی کم ، 84 نفر (21.8٪) کم ، 101 نفر (26.2٪) متوسط ، 69 نفر (17.9٪) زیاد و 61 نفر (15.8٪) نیز گفته اند که میزان پایبندی آنها به قانون خیلی زیاد می باشد . در کل 64.6٪ از پاسخگویان عنوان کرده اند که میزان پایبندی‌شان به قانون در حد متوسط به پایین می باشد.

43 نفر (11.1٪) از پاسخگویان گفته اند که میزان تقلیدشان از دوستان خیلی کم ، 60 نفر (15.6٪) کم ، 100 نفر (26٪) متوسط ، 81 نفر (21.1٪) زیاد و 95 نفر (24.6٪) نیز گفته اند که میزان تقلیدشان از دوستان خیلی زیاد می باشد . در کل 53.5٪ از پاسخگویان عنوان کرده اند که میزان تقلیدشان از دوستان در حد متوسط به پایین می باشد .

یافته های این تحقیق با نتایج یافته های شکرپیگی و محمدی راد با عنوان "بررسی علل و عوامل نظری وندالیسم در میان جوانان" مطابقت داشته است . از جمله می توان رفتارهای وندالی مشترک بین جوانان استان خراسان شمالی با جوانان تهران بزرگ بشرح ذیل اشاره نمود :

- بوجود آمدن یک فرد وندال تابع علل و عوامل اجتماعی و روانی مختلفی می باشد .
- رفتار وندالی در بین گروه های سنی زیر 20 سال و زیر 30 سال بیشتر از بقیه گروه های سنی است .
- رفتار وندالی در بین گروه های تحصیلی پایین تر از کارشناسی و بعد از آن در کارشناسی نسبت به کارشناسی ارشد و دکتری بیشتر است .
- رفتار وندالی در بین پسران بیشتر از دختران می باشد .
- رفتار وندالی در بین کودکانی که در دوران کودکی تنبیه شده اند بیشتر از سایر کودکان است .

موزر و گروه تحقیقاتی وی درباره وندالیسم به این نتیجه رسیدند که احساس اجحاف و احساس ناکامی دو انگیزه مهم در خرابکاری و رفتار وندالیستی هستند که 24.3٪ از پاسخگویان اظهار داشته اند که باه هنگام استفاده از تلفن های همگانی با احساس اجحاف و احساس ناکامی در تماس با مشتمت به تلفن عمومی می کوبند .

یافته های لیگارت و شکر بیگی و این پژوهش مبنی بر اینکه بین تحصیلات و تخریب اموال عمومی رابطه وجود دارد مطابقت می کند . حرکت های وندالیستی در گرنه های تحصیلی سالهای آخر دبیرستان و اوایل دانشگاه بیشتر می باشد .

عمده وندال ها از پایگاه اقتصادی و اجتماعی پایینی برخوردار هستند و بالغ بر 7 درصد وندالهای تحت مطالعه از پایگاه اقتصادی اجتماعی پایینی هستند که یافته های پژوهش نیز این موضوع را تایید می کند که بیش از 36.9٪ از پاسخگویان نیز تاکید داشته اند که فقر اقتصادی و فقر فرهنگی موجب حرکات وندالیستی در جامعه است . که یافته های 8 پروژه انجام شده تحت عنوان نگاهی فراتحلیل به چند آسیب اجتماعی که در نشست آسیب های اجتماعی در تهران پرداخته شده مطابقت دارد .

در پژوهشی تحت عنوان تبیین عوامل موثر بر رفتارهای وندالیستیک و اوپاشگرانه تماشاگران فوتبال 34٪ تماشاگران به پاره کردن صندلی و شکستن شیشه اتوبوس ها اشاره داشته اند که در یافته های تحقیق حاضر نیز نشان داد که تقریبا همین درصد خسارت به اماکن ورزشی ایجاد می شود .

مقصودی و بنی فاطمه در تحقیقی اقدام به تحلیل محتوای دیوارنویسی کلاسهای درس دانشگاه شهید باهنر کرمان نمودند که نشان داد به طور کلی محتوای مطالب مندرج در دیوارها منعکس کننده خواسته های سرکوب شده دانشجویان می باشد که 35.2٪ از پاسخگویان نیز اشاره کرده بودند شعار و جملات زشت بر روی دیوارها و صندلیها نوشته اند که چون نوع نوشته ها مدنظر نبوده شاید از لحاظ محتوایی نیز با تحقیق فوق الذکر مطابقت داشته باشد . علاوه بر یافته های فوق که با یافته های این پژوهش همخوانی دارد نکته جالب توجه این است که در تمامی مراکز آموزشی کشور اعم از دولتی و غیرانتفاعی این نوع رفتارهای قابل مشهود است .

مجید مسعودیان جاغرق در تحقیقی پیرامون بررسی عوامل موثر بر کم توجهی مردم به حفظ امکانات عمومی در شهر مشهد به این یافته دست یافت که 37٪ از پاسخگویان به نوعی مرتکب رفتار وندالیستی نسبت به اموال عمومی شده اند از جمله رفتار وندالیستی نسبت به اتوبوس های درون و برون شهری ، پارک ها ، تلفن های همگانی ، نسبت به چراغ معابر داشته اند که در اینجا نیز پاسخگویان رفتارهای وندالی در پراک ها (راه رفتن روی چمن ها) ، شکستن شیشه سرویس های بهداشتی عمومی ، پراه کردن اطلاعیه ها و پارچه های تبلیغاتی بوده اند .

افراد دارای رفتار وندالیستی اقدام به آزار و اذیت خانواده خود می کرده اند که با یافته های تحقیق محمد عفتی با عنوان بررسی انگیزه های موثر بر وندالیسم با تکیه بر سنگ پرانی به قطارهای مسافربری مشخص گردید که از دلایل این نوع رفتار مربوط به شرایط و عوامل خانوادگی (حجم بالای خانواده ، اختلافات زیاد در بین اعضای خانواده ، رفتار نامناسب والدین با فرزندان) است .

بین وندالیسم و احساس تعلق فرد به جامعه رابطه وجود دارد که یافته های تحقیق عفتی نشان داد که افراد ساکن در حاشیه شهرها یا ساکن در حاشیه ریل راه آهن ، احساس تعلق کمتری به جامعه دارند و یافته های مسعودیان جاغرق نیز در تحقیق عوامل موثر بر کم توجهی مردم به حفظ امکانات عمومی در شهر مشهد نیز بیانگر این است که افرادی که احساس تعلق اجتماعی ندارند به تخریب اموال عمومی می پردازند که در این تحقیق یکی از دلایل تخریب عدمت تعلق اجتماعی است .

بین میزان پایبندی به قانون و مقررات اجتماعی و میزان ارتکاب رفتارهای خرابکارانه رابطه وجود دارد که 14.5٪ از پاسخگویان اظهار داشته اند که اصلا تبعیت از قانون نمی تواند از تخریب اموال عمومی جلوگیری نماید که تحقیق شکرپیگی را تایید می نماید .

علاوه بر آن بر اساس یافته های شکرپیگی کنترل های رسمی و اجتماعی نمی تواند مانع رفتارهای وندالی گردد که در این تحقیق نیز مشخص گردید که در محیط های آموزشی ، عمومی و ورزشی علی رغم کنترل های رسمی و اجتماعی تخریب اموال صورت می پذیرد .

کتابنامه :

- بهرامی مهنه ، فاطمه ، (1383). بررسی عوامل موثر بر وندالیسم نوجوانان و جوانان ، (15-24) سال در حاشیه شهر مشهد (مورد کاوری کیوسک های تلفن). پایان نامه کارشناسی ارشد ، دانشگاه علوم اجتماعی و اقتصاد دانشگاه الزهرا
- دواس ، دی ای (1376). پیمایشی در تحقیقات اجتماعی ، ترجمه هوشنگ ناییبی ، نشر نی ، تهران.
- رحمتی ، محمد مهدی و محسنی تبریزی ، علیرضا ، (1383). بررسی عامل های جامعه شناختی خشونت و پرخاشگری تماشاگران فوتبال ، مطالعه موردی شهر تهران ، فصلنامه المپیک ، سال یازدهم ، شماره 3 و 4 ، پاییز و زمستان صص 77-91.
- ژانورن ، پاتریس (1367). وندالیسم : بیماری جهانی خرابکاری ، ترجمه فرخ ماهان ، مجله دانشمند ، سال 26 ، شماره پی در پی 299 ، صص 28-33.
- شکر بیگی ، عالییه و محمدی راد ، فاطمه (1380). بررسی علل و عوامل نظری وندالیسم در میان جوانان ، مروری بر یافته های یک تحقیق در تهران بزرگ، بیمه و توسعه ، سال چهارم، شماره 13 و 14، صص 63-66.
- صدیق سروستانی ، رحمت الله (1381) تخلیه منفعل هیجان یا تزریق فعال خلجان (پژوهشی در مورد درگیری های حواشی مسابقات فوتبال)، نامه علوم اجتماعی ، شماره 19 ، بهار و تابستان ، صص 69-91.
- عبدالله خانی ، علی ، (1386) تبیین مساله وندالیسم و راهبرد مقابله با آن ، فصلنامه امنیت ، سال ششم ، شماره 1 ، پاییز ، صص 7-30.
- قاسمی ، وحید و همکاران ، (1388). توصیف جامعه شناختی عوامل موثر بر وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال ، فصلنامه المپیک ، سال هفدهم ، شماره 1 ، بهار

- کاهنی ، سیما و همکاران ، (1379). بررسی اضطراب ، افسردگی ، پرخاشگری و بزهکاری نوجوانان گروه سنی 12-19 سال در خانواده های گسسته و پیوسته ، مجله دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی ، درمانی سبزوار ، سال هفتم ، شماره 4 ، زمستان ، صص 22-28.
- گلچین ، مهری ، (1381). تمایل به پرخاشگری در نوجوانان و نقش خانواده ، مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی ، درمانی قزوین ، شماره 21 ، بهرا ، 36-41.
- محسنی تبریزی ، علیرضا ، (1374)، بررسی وندالیسم در تهران ، موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران .
- محسنی تبریزی ، علیرضا ، (1379). مبانی نظری و تجربی وندالیسم ، مروری بر یافته های یک تحقیق ، نامه علوم اجتماعی ، شماره 16 ، پاییز و زمستان ، صص 193-227.
- محمدی بلبان آباد ، اسعد (1384). سنجش میزان وندالیسم و بررسی عوامل فردی و اجتماعی مرتبط با آن در بین دانش آموزان ناحیه یک مقطه متوسیه شهر سنندج در سال تحصیلی 84-1383 ، پایان نامه کارشناسی ارشد ، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه تبریز.
- مدیری ، آتوسا (1385). جرم ، خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر ، فصلنامه علمی ، پژوهشی رفاه اجتماعی ، سال ششم ، شماره 22 ، صص 11-28.
- مقصودی ، سوده و بنی فاطمه ، زهرا (1384). تحلیل محتوای دیوانویسی های کلاس های درس دانشگاه باهنر کرمان ، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی ، سال سوم ، شماره 13 ، صص 267-288.